

Bijzondere gift licht weer tipje van de Zweef-geschiedenis op

Een bijzondere gift heeft weer een tipje opgelicht van de geschiedenis van onze club. Vanaf 1920 (het oprichtingsjaar) is -bijna- alles duidelijk. Vraagtekens bestaan uit wat er gebeurde in de periode voor de officiële oprichting van De Zweef.

Galgenbeld is een echte Nijverdalse voetbalfamilie. We kennen bij De Zweef natuurlijk Hans Galgenbeld, die furore maakte met onze club in de hoofdklasse en als betaalde speler bij De Graafschap en Heracles.

Maar ook Hans broers zijn voetballers. En hun vader, die jaren in het eerste van De Zweef speelde. Maar het gaat nog verder. Ook grootvader Johannes Galgenbeld is een bezeten voetballer. Dat blijkt uit een bijzondere verzameling medailles die we via de familie Galgenbeld in bezit kregen. Medailles die een bijdragen aan een completer beeld van 'onze' geschiedenis.

Even een herhaling

Bij het 100-jarig bestaan van De Zweef in 2020 verscheen een lijvig boekwerk met onder meer de historie van de club. Daarin staat vermeld dat in 1914 een Nijverdalse club onder de naam De Zweef lid wilde worden van de Twentsche Voetbalbond (TVB). Verder valt daarover niks terug te vinden.

In een krantenverslag van 1916 staat (onder Rijssens nieuws) dat een club onder de naam De Zweef met 5-1 had gewonnen van de Batammers uit Deventer. En dat die club niet aan de competitie gaan meedoen vanwege te lange reisafstanden. Zou die daarna zijn opgeheven? Bijvoorbeeld omdat leden overstapten naar de VV Nijverdalen? Daar komen we in de begintijd namelijk van onze club veel namen tegen van latere Zweefspelers.

De medailles

De Galgenbeld-medailles lichten een heel klein stukje op van de sluier die nog hangt boven de Zweef-geschiedenis van voor 1920. We kregen zes medailles. Die zijn te verdelen in drie groepjes:

1. Twee medailles uit 1906 en 1908. Op de eerste staat: C.O.V.B. 1 afd: 1905-1906 Voorwaarts 2^e prijs.

De tweede medaille is van de Twentsche Voetbalbond (TVB) en is uitgereikt bij het kampioenschap in 1908.

Toelichting: C.O.V.B. staat voor Centrale Overijsselsche Voetbal Bond. Deze bond heeft in 1905 twee afdelingen: In de eerste afdeling spelen Hercules 2 (?); Voorwaarts (Nijverdalen) en Moedig Voorwaarts (Almelo). In de tweede afdeling: Tubanters; Prins Hendrik; Moedig Voorwaarts 2; Twenthe en Hercules 3.

De COVB is in 1907 opgegaan in de TVB.

Probleem: In 1904 is in Nijverdalen Voorwaarts opgericht. Volgens de Databank Sport wordt Voorwaarts in 1906 opgeheven. Voorwaarts is in 1906 niet met de C.O.V.B. overgestapt naar de TVB, want daar komt de club niet voor. Volgens ons 'eigen' boek is Voorwaarts opgegaan in het Nijverdalse Victoria.

Johannes Galgenbeld voetbalde waarschijnlijk in dat team van Victoria. De tweede medaille is waarschijnlijk van Victoria, die competitie speelde in de TVB. De krant Nieuws van den Dag

schrijft op 11-6-1908: "Victoria 1 te Nijverdal won te Enschede met 3-1 van Hercules II en behaalde hierdoor het kampioenschap van den Twentschen Voetbalbond."



2. Een medaille uit 1910. De tweede prijs in een toernooi van GFC Goor, gespeeld op 8 en 15 mei 1910. Gerben Kappert van deze club verzamelt alle uitslagen van alle wedstrijden van GFC en stuurt het volgende bericht: "Op 8



mei 1910 tref ik een toernooi aan, waarin we voor het eerst op de Höfte (nieuwe sportpark, JpVv) spelen. Op die dag winnen wij twee wedstrijden: Tegen Oranje Nassau II uit Almelo (2-0) en tegen Victoria uit Nijverdal (5-0). Ik gok dat Victoria dan

14.5.1910
Seriewedstrijden G. F. C. te Goor.
Bij gelegenheid der inwijding van haar nieuwe terrein hield G. F. C. j.l. Zondag de eerste seriewedstrijden. Des morgens speelde G. F. C. tegen O. N. II van Almelo, waarbij eerstgenoemde won met 2-0. Daarna speelden Victoria (Nijverdal) tegen Excelsior (Lochem), welke wedstrijd door Victoria met 2-1 werd gewonnen. Des namiddags traden in het strijdperk Excelsior tegen O. N. II, waarbij Excelsior met 3-0 overwinnaar bleef. De laatste wedstrijd speelde G. F. C. tegen Victoria, waarbij G. F. C. met 5-0 won. Des avonds werden in 't Hotel den Engel de prijzen met een toepasselijk woord uitgereikt. G. F. C. kreeg den 1sten, Victoria den 2en en Excelsior den 3en prijs.

27.5-1910
† Zondag werden hier bij gelegenheid van de inweiding van het nieuwe terrein voetbalwedstrijden gehouden, uitgeschreven door G. F. C. Jammer, dat we nu eens geen 1e klas-clubs te zien kregen, maar verschillende uitnoodigingen waren afgeschreven.
Aan de wedstrijden namen deel: Oranje Nassau II, Almelo, Victoria van Nijverdal, Excelsior van Lochem en G. F. C. alhier.
De uitslag was:
G. F. C.—O. N. II; G. F. C. won met 2-0.
Victoria—Excelsior; Victoria won met 2-1.
Excelsior O. N. II; Excelsior won met 3-0.
G. F. C.—Victoria; G. F. C. won met 5-0.
Des avonds werden door den heer T. J. B. de Liqny in hotel den Engel de behaalde medailles uitgereikt. Deze bracht tevens een woord van dank aan den heer G. J. Jannink, den schenker van het terrein.
Een gezellig dansje aan het slot hield velen nog lang bijeen. Daar had nu nog Ten Nijenhuis uit Hengelo bij geweest moeten zijn.

een voorloper moet zijn geweest van wat later De Zweef zou worden. Het was de finale van het mini-toernooi." Hij stuurt nog twee krantenknipsels om het te bevestigen.

3. Tussenbericht: De kans is groot dat Victoria in 1910 is opgeheven. Waarom is onbekend. Wel weten we uit de geschiedenis dat Johannes Galgenbeld in 1912 namens de voetbalclub Oranje Nassau bij de gemeente vraagt of die club de ongebruikte begraafplaats aan de De Joncheerelaan mag gebruiken. Daar wil men graag op zondagen gaan voetballen. De gemeente willigt het verzoek in. Raadslid Bramer stemt in, maar wijst erop "dat ook zeer zeker des Zondags gespeeld zal worden, waarin een groot deel der bevolking van Nijverdal bezwaren ziet. Het kan er soms ook vreselijk rumoerig zijn langs de straten tot aanstoot van velen. Hij wil het hoofd der politie gaarne hierop wijzen." Omwonenden maken bezwaren, omdat ze bang zijn voor "vernieling van hun vruchten indien de bal er ingetrapt wordt en versterking van de zondagsrust." De gemeente houdt vast aan het besluit en Oranje Nassau kan gaan spelen. Van het bestaan van Oranje Nassau als club is niets terug te vinden. Waarschijnlijk al snel weer opgeheven, want in 1914 speelt Johannes bij De Zweef.

4. Drie medailles uit 1914. Eentje vermeldt 'Vriendschappelijke wedstrijd 1914, 1^e prijs'. De tweede medaille is de eerste prijs bij seriewedstrijden van de N.V.C. Hollandia (uit Almelo). Op deze twee medailles staat niet hoe die winnaar heet. De derde medaille tenslotte is ook een eerste prijs en wel voor 'Seriewedstrijden N.V.C. De Zweef op 13-4-1914 eerste prijs,' zo staat op de medaille.

Toelichting: De Zweef vraagt in 1914 om het lidmaatschap van de Twentsche Voetbalbond. Dat lidmaatschap is goedgekeurd, maar over hoe het verder



ging, meldt de TVB niks. De medailles zijn overigens gewonnen voordat de club lid werd van de TVB.

De Zweef is geen Rijssense club geweest

Uit het medaille-verhaal blijkt dat Johannes Galgenbeld speelde bij Voorwaarts, Victoria en De Zweef. Dat klopt deels met de geschiedenis zoals die beschreven is. Mijn veronderstelling dat de club De

Zweef die in 1916 in een krantenverslag wordt genoemd uit Rijssen zou komen (het nieuws staat onder het kopje 'Rijssen'), is waarschijnlijk fout.

In 1914 heeft een Nijverdalse De Zweef echt bestaan. De medailles van Johannes Galgenbeld bewijzen dat. In dat licht is het logisch dat dat dezelfde club is als die twee jaar later in de krant staat. Wat met die club is gebeurd, is onbekend. Na 1916 komt de naam pas weer in het nieuws na de oprichting in 1920. De meest voor de hand liggende conclusie is dat De Zweef na 1916 is opgeheven omdat men niet aan een competitie kon meedoen wegens het ontbreken van tegenstanders in de directe omgeving van Nijverdal.

Jan-Pieter van Vree

